



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 508/2011-___

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. februára 2012 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho v konaní o sťažnosti Z. L. a V. L., B., zastúpených AK G..., B., konajúcou prostredníctvom konateľky a advokátky JUDr. E G., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 23 C/99/2004, za účasti Okresného súdu Bratislava IV, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Z. L. a V. L. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 23 C/99/2004 p o r u š e n é b o l o .

2. Z. L. a V. L. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie každému v sume po 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré im je Okresný súd Bratislava IV p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Bratislava IV je p o v i n n ý uhradiť Z. L. a V. L. trovy konania v sume 314,18 € (slovom tristoštrnásť eur a osemnásť centov) na účet AK G..., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 508/2011 z 13. decembra 2011 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Z. L. a V. L. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 23 C/99/2004 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že okresný súd po 7 rokoch „*neprimerane predlžovaného súdneho konania*“ na pojednávaní uskutočnenom 13. októbra 2011 za prítomnosti sťažovateľov a ich právneho zástupcu vyhlásil rozsudok vo veci samej tak, že ich návrh zamietol.

Sťažovatelia uviedli, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo konanie v ich právnej veci právoplatne skončené.

Okrem toho, že sa sťažovatelia domáhali, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy nálezom vyslovil, že postupom okresného súdu bolo porušené ich základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, zároveň navrhujú, aby im bolo priznané finančné zadosťučinenie v sume 4 000 € a úhrada trov konania.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 3519/11 doručeným ústavnému súdu 16. januára 2011, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Z prehľadu súdom vykonaných úkonov vyplýva, že v danom prípade sa nejedná o nenáročnú vec. Je tomu tak najmä vzhľadom na skutočnosť, že v priebehu konania, po skončení súdom nariadeného znaleckého dokazovania vypracovaním znaleckého posudku č. 2/2010 dňa 29. 6. 2010 navrhovatelia na výzvu súdu špecifikovali (odstraňovali nedostatky) petitu, keďže pôvodný žalobný petit nespĺňal požiadavky na vykonateľnosť. Správne naformulovanie žalobného petitu bolo v prejednávanej veci mimoriadne náročné.

Uvedený spor možno charakterizovať ako skutkovo zložitý.

Konanie sa začalo dňa 14. 6. 2004 podaním návrhu na vydanie predbežného opatrenia. Navrhovatelia podali na súd opakovane neúplný návrh na vydanie predbežného opatrenia, teda súd ich vyzýval na doplnenie náležitostí. Celkom tunajší súd rozhodoval o návrhu navrhovateľov na vydanie predbežného opatrenia tri krát (navrhovatelia neboli v konaní o nariadenie predbežného opatrenia ani raz úspešní).

Návrh vo veci samej bol navrhovateľmi podaný až dňa 12. 10. 2004 spolu s odvolaním proti uzneseniu, ktorým súd podanie navrhovateľov označené ako návrh na vydanie predbežného opatrenia odmietol. Z dôvodu podaného odvolania bol spis následne zaslaný na odvolací súd, na ktorom sa nachádzal cca 7 mesiacov.

Vo veci bolo nariadených celkom deväť pojednávaní.

Tu chceme poukázať najmä na skutočnosť, že aj účastníci konania (aj samotní sťažovatelia ako navrhovatelia) prispeli k predĺženiu konania, keď svoje vyjadrenia doručovali súdu buď priamo na pojednávaniach alebo krátko pred nimi, čo malo za následok odročenie pojednávaní (30. 3. 2011, 4. 5. 2011 a 22. 6. 2011). Pojednávania

boli odročené dva krát aj na návrh samotných právnych zástupcov účastníkov za účelom uzatvorenia dohody, ku ktorej nakoniec nedošlo (28. 10. 2010 a 20. 1. 2011).

K predĺženiu konania prispela aj bezdôvodne podaná námietka zaujatosti právnou zástupkyňou sťažovateľov dňa 8. 7. 2011.

K výraznému predĺženiu konania prispelo aj problematické znalecké dokazovanie zapríčinené nedostatkom súčinnosti odporcu 1., v dôsledku čoho musel súd opakovane predlžovať ustanovenej znalkyni lehotu na podanie znaleckého posudku. Súd využil prostriedky ustanovené Občianskym súdnym poriadkom na zjednanie nápravy a právneho zástupcu odporcu 1. vyzval na súčinnosť so znalcom pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty a následne mu uložil poriadkovú pokutu 332 €. Včasné vypracovanie znaleckého posudku súd urgoval pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty aj od samotnej znalkyne. Napriek tomu k podaniu znaleckého posudku došlo až po takmer 15 mesiacoch od doručenia spisu znalkyni na vypracovanie posudku.

K námietke sťažovateľov, že vo veci boli podané tri znalecké posudky, ktoré v spojení s ostatnými dôkaznými prostriedkami poskytovali dostatočný podklad pre rozhodnutie, napriek tomu súd pripustil nové znalecké dokazovanie, ktoré je právne i fakticky irelevantné uvádzam, že súd nariadil vo veci doposiaľ iba jedno znalecké dokazovanie, a to znalkyňou Ing. T. Ďalšie dva znalecké posudky predložené právnym zástupcom odporcu 1. si nechala vypracovať strana odporcov nezávisle od súdu. K otázke účelnosti nariadenia ďalšieho znaleckého dokazovania, resp. ďalších procesných úkonov vo veci mi neprináleží sa vyjadrovať (Ústava Slovenskej republiky článok 46 ods. 1).

Spis tunajšieho súdu bol za účelom konania a rozhodovania o podaných odvolaniach zasielaný na Krajský súd v Bratislave celkovo tri krát.

V obdobiach od 18. 10. 2004 do 13. 06. 2005, ďalej od 13. 02. 2007 do 12. 03. 2008 a tiež od 26. 08. 2008 do 07. 10. 2008 sa preto spis nachádzal na krajskom súde. Máme za to, že tieto obdobia preto nemožno brať do úvahy pri posudzovaní prieťahov v konaní spôsobených tunajších súdom.

Tunajší súd vec meritorne rozhodol rozsudkom dňa 13. 10. 2011. Z dôvodu podaného odvolania tento nenadobudol zatiaľ právoplatnosť.

Z vyššie uvedeného je zrejmé, že sa nejedná o jednoduchú právnu vec. Z prehľadu postupu a úkonov súdu v konaní vyplýva, že vo veci sa vykonávali potrebné procesné úkony a pojednávalo sa.

Záverom však musím s poľutovaním konštatovať prieťahy v konaní, zapríčinené objektívnymi dôvodmi, najmä neposkytnutím súčinnosti odporcu 1. pri vypracovávaní znaleckého posudku a tiež v súvislosti s opätovným predkladaním spisového materiálu na odvolací súd a i. uvedené vyššie.“

K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľa zaujali stanovisko podaním doručeným ústavnému súdu faxom 31. januára 2012 a poštou v origináli 3. februára 2012, v ktorom okrem iného uviedli:

«Máme za to, že prejednávaná vec nebola tak skutkovo a ani právne mimoriadne náročná. Súd potrebné skutkové okolnosti a právny stav zistil už v rokoch 2005 (obhliadka nehnuteľnosti) a 2006 (dopytmi na príslušný stavebný úrad a vyjadreniami Krajského stavebného úradu a Ministerstva). V tom období súd zistil, že dotknutá stavba – nadstavba a prístavba k bytu vykonaná na terase patriacej k obytnému priestoru bytu č. 31 (patriaceho odporcom), ktorá súčasne aj zastrešuje časť bytu č. 21 (patriaceho sťažovateľom) bytového domu súp. č..., označenej ako „Z.“, v byte č. 31 na 4. poschodí bytového domu so súp. č..., vedenom na liste vlastníctva (LV) č... pre k. ú... (ďalej len „stavba“) – nie je drobnou stavbou, a teda bola postavená v rozpore so stavebným zákonom – bez riadneho stavebného povolenia. Zo súdneho spisu je vykonaným dokazovaním už v priebehu r. 2006-2008 preukázané, že postavením stavby išlo o neoprávnený, skutkový aj právny zásah do vlastníckeho práva k bytu č. 21 (stavba na terase bytu č. 31 v podielovom spoluvlastníctve sťažovateľov a odporcov) a práva jeho nerušeného užívania (nadstavbou steny na terasy a osadením okien smerom do vnútornej terasy sťažovateľov), do spoluvlastníckych práv k bytovému domu (zásahom do vnútorných konštrukcií domu, zmenou konštrukcií a zmenou celkového vzhľadu fasády domu, zmenou výmery spoločných častí a zariadení domu), o poškodzovanie majetku v podielovom spoluvlastníctve a vlastníctve tretích osôb (stavba bez súhlasu spoluvlastníkov domu) a aj o ohrozenie zdravia sťažovateľov (zásah do izolačných vlastností terasy a obvodného muriva, vznik iných tepelných mostov) v dôsledku výskytu plesni, chladu a vlhkosti v byte č. 21...

Súd vo výzve niekoľkokrát uvádza, že formulácia žalobného petitu, resp. návrhov na vydanie predbežných opatrení, mala nedostatky v podobe neurčitosti, nezrozumiteľnosti a údajnej nevykonateľnosti petitu. Predovšetkým z týchto dôvodov bola žaloba sťažovateľov zamietnutá súdom. Máme za to, že žalobný petit „odstránenie stavby“ a petit návrhov na vydanie predbežných opatrení, resp. zadefinovanie stavby v nich boli dostatočne určité a zrozumiteľné. V iných súdnych prípadoch o odstránenie stavby vrátane tých, kde ide o stavbu nezapísanú v katastri nehnuteľností, žalobné petity boli podstatne stručnejšie a obsahovali menej popisných informácií, než ako súd vytykal sťažovateľom na pojednávaní a v rozsudku, ktorým žalobu zamietol.»

Obsah súvisiaceho spisu okresného súdu potvrdzuje úkony uvedené v jeho vyjadrení z 9. januára 2012, ktoré ústavný súd považuje za preukázané a na ktoré vo vzťahu k priebehu konania považuje za potrebné poukázať:

„Dňa 14. 06. 2004 bol súdu doručený návrh na vydanie predbežného opatrenia.

Uznesením zo dňa 13. 07. 2004 č. k. 23 C/99/2004-49 súd vyzval navrhovateľov na doplnenie podaného návrhu o chýbajúce náležitosti...

Uznesením zo dňa 17. 09. 2004 č. k. 23 C/99/2004-68 súd podanie navrhovateľov (návrh na vydanie predbežného opatrenia) odmietol.

Dňa 12. 10. 2004 navrhovatelia podali odvolanie proti uvedenému uzneseniu a v ten istý deň aj návrh vo veci samej.

Dňa 18. 10. 2004 tunajší súd predložil spis Krajskému súdu v Bratislave ako odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní...

Uznesením zo dňa 31. 03. 2005 č. k. 3 Co 335/04-98 Krajský súd v Bratislave ako odvolací súd zrušil napadnuté uznesenie tunajšieho súdu zo dňa 17. 09. 2004 č. k. 23 C/99/2004-68 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Uznesenie odvolacieho súdu bolo spolu so spisom doručené tunajšiemu súdu dňa 13. 06. 2005...

Uznesením zo dňa 21. 07. 2005 č. k. 23 C/99/2004-102 súd opätovne vyzval navrhovateľov na doplnenie návrhu na vydanie predbežného opatrenia o chýbajúce náležitosti...

Uznesením zo dňa 20. 09. 2005 č. k. 23 C/99/2004-116 súd opätovne odmietol návrh na vydanie predbežného opatrenia.

Dňa 22. 09. 2005 súd nariadil termín pojednávania na deň 04. 11. 2005...

Pojednávanie dňa 04. 11. 2005 bolo odročené pre neprítomnosť odporcov na neurčito s tým, že súd vo veci nariadil ohliadku a s tým, že odporca v 1. rade bude vyzvaný aby založil plnú moc do súdneho spisu.

Dňa 16. 12. 2005 súd upovedomil účastníkov konania o termíne ohliadky, ktorá sa konala dňa 12. 01. 2006...

Dňa 24. 04. 2006 súd nariadil termín pojednávania na deň 31. 05. 2006...

Pojednávanie dňa 31. 05. 2006 bolo po výsluchu odporcu 1. odročené na neurčito s tým, že súd opätovne urobí dopyt na Stavebný úrad...

Dňa 08. 11. 2006 navrhovatelia doručili súdu návrh na vydanie predbežného opatrenia.

Uznesením zo dňa 08. 12. 2006 č. k. 23 C 99/2004-167 súd vyzval navrhovateľov na doplnenie podaného návrhu na vydanie predbežného opatrenia o chýbajúce náležitosti...

Uznesením zo dňa 18. 01. 2007 č. k. 23 C 99/2004-170 súd nariadil predbežné opatrenie.

Dňa 06. 02. 2007 podali odporcovia na pošte odvolanie proti predmetnému uzneseniu.

Dňa 13. 02. 2007 súd predložil spis Krajskému súdu v Bratislave ako odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní.

Uznesením zo dňa 31. 01. 2008 č. k. 3 Co 76/07-191 odvolací súd zmenil napadnuté uznesenie tunajšieho súdu zo dňa 18. 01. 2007 č. k. 23 C 99/2004-170 tak, že návrh na vydanie predbežného opatrenia zamietol.

Uznesenie odvolacieho súdu bolo spolu so spisom doručené tunajšiemu súdu dňa 12. 03. 2008...

Dňa 14. 04. 2008 súd nariadil termín pojednávania na deň 28. 05. 2008.

Pojednávanie dňa 28. 05. 2008 bolo odročené na neurčito za účelom nariadenia znaleckého dokazovania s tým, že navrhovatelia v lehote 10 dní založia do spisu pôvodnú projektovú dokumentáciu...

Uznesením zo dňa 23. 07. 2008, č. k. 23 C 99/04-210 súd ustanovil vo veci znalca z odboru stavebníctvo Ing. T. na podanie znaleckého posudku v lehote 60 dní.

Dňa 13. 08. 2008 podali navrhovatelia odvolanie proti uvedenému uzneseniu a žiadali odvolací súd, aby zrušil ich povinnosť zložiť preddavok na trovy spojené s podaním znaleckého posudku a aby rozhodol, že budú kryté preddavkom zo strany štátu.

Dňa 26. 08. 2008 súd predložil spis Krajskému súdu v Bratislave ako odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní.

Uznesením zo dňa 30. 09. 2008, č. k. 4 Co 210/08-220 Krajský súd v Bratislave ako odvolací súd napadnuté uznesenie tunajšieho súdu zo dňa 23. 07. 2008, č. k. 23 C 99/04-210 potvrdil.

Uznesenie odvolacieho súdu bolo spolu so spisom doručené tunajšiemu súdu dňa 07. 10. 2008...

Dňa 19. 11. 2008 bol znalkyni zaslaný spis za účelom vypracovania znaleckého posudku.

Dňa 21. 04. 2009 znalkyňa požiadala o predĺženie lehoty na vypracovanie znaleckého posudku z dôvodu nedodania projektovej dokumentácie zo strany odporcov.

Dňa 18. 08. 2009 súd oznámil znalkyni, že jej predlžuje lehotu na podanie znaleckého posudku do konca mesiaca august 2009.

Dňa 14. 09. 2009 znalkyňa opätovne požiadala o predĺženie lehoty na vypracovanie znaleckého posudku z dôvodu opätovného nedodania projektovej dokumentácie zo strany odporcov.

Dňa 05. 10. 2009 súd vyzval právneho zástupcu odporcu 1. pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty na zaslanie projektovej dokumentácie...

Uznesením zo dňa 07. 12. 2009 č. k. 23 C 99/2004-247 súd uložil právnemu zástupcovi odporcu 1. poriadkovú pokutu vo výške 332 €.

Dňa 13. 01. 2010 súd opätovne vyzval právneho zástupcu odporcu 1. na zaslanie projektovej dokumentácie pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty až do výšky 1 659,70 €.

Dňa 02. 02. 2010 bolo súdu doručené odvolanie právneho zástupcu odporcu 1. proti uzneseniu o uložení poriadkovej pokuty.

Dňa 05. 02. 2010 právny zástupca odporcu 1. doručil súdu žiadanú projektovú dokumentáciu.

Dňa 17. 02. 2010 súd zaslal projektovú dokumentáciu znalkyni a zároveň jej predĺžil lehotu na vypracovanie znaleckého posudku do 31. 03. 2010.

Dňa 04. 05. 2010 súd urgoval znalkyňu na zaslanie znaleckého posudku.

Dňa 02. 06. 2010 súd opätovne urgoval znalkyňu na zaslanie znaleckého posudku pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty...

Dňa 08. 07. 2010 súd vyzval účastníkov na vyjadrenie sa k znaleckému posudku, ktorý im v prílohe doručil...

Dňa 10. 08. 2010 súd vyzval znalkyňu na vyjadrenie sa k stanovisku odporcu 1. k znaleckému posudku. Zároveň súd zaslal vyjadrenia účastníkov na oboznámenie ostatným účastníkom konania...

Dňa 21. 09. 2010 súd nariadil termín pojednávania na deň 28. 10. 2010.

Uznesením zo dňa 24. 09. 2010 č. k. 23 C 99/2004-426 súd rozhodol o znalečnom.

Pojednávanie dňa 28. 10. 2010 bolo odročené na termín 20. 01. 2011 na návrh právnych zástupcov účastníkov za účelom pokusu o zmier.

Pojednávanie dňa 20. 01. 2011 bolo odročené na termín 30. 03. 2011 na návrh právnych zástupcov účastníkov za účelom dohody.

Pojednávanie dňa 30. 03. 2011 bolo odročené na termín 04. 05. 2011, nakoľko právna zástupkyňa navrhovateľov založila na pojednávaní znalecký posudok a písomné vyjadrenie k veci a právny zástupca odporcu 1. požiadal o poskytnutie lehoty na oboznámenie sa s uvedenými listinami.

Uznesením zo dňa 13. 04. 2011 č. k. 23 C 99/2004-465 súd vyzval navrhovateľov na špecifikáciu petitu návrhu na začatie konania...

Na pojednávaní dňa 04. 05. 2011 právna zástupkyňa navrhovateľov založila špecifikáciu petitu návrhu. Pojednávanie bolo odročené na termín 22. 06. 2011 za účelom vyhodnotenia dokazovania vo veci s poukazom na písomné podania a prílohy založené na pojednávaní do spisu...

Pojednávanie dňa 22. 06. 2011 bolo odročené na neurčito za účelom nariadenia kontrolného a doplňujúceho znaleckého dokazovania.

Dňa 08. 07. 2011 právna zástupkyňa navrhovateľov podala námietku zaujatosti zákonnej sudkyne.

Úpravou zo dňa 13. 07. 2011 tunajší súd predložil spis Krajskému súdu v Bratislave na rozhodnutie o námietke zaujatosti.

Dňa 16. 08. 2011 Krajský súd v Bratislave vrátil spis tunajšiemu súdu bez rozhodnutia o námietke zaujatosti, keďže na ňu neprihliadol...

Dňa 16. 09. 2011 súd nariadil vo veci termín pojednávania na deň 13. 10. 2011.

Na pojednávaní dňa 13. 10. 2011 súd vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 23 C 99/2004-524 tak, že návrh zamietol. Predsedníčkou súdu bola lehota na vyhotovenie rozsudku predĺžená do 13. 12. 2011.

Dňa 28. 12. 2011 podali navrhovatelia proti predmetnému rozsudku odvolanie.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa

rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP v znení účinnom v relevantnom čase, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prierahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o hodnotenie napadnutého konania z hľadiska zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že spory, v ktorých sa rozhoduje o žalobe o odstránenie neoprávnenej stavby, nemožno po právnej stránke považovať za zložité, avšak na druhej strane pri

hodnotení faktickej zložitosti najmä vzhľadom na nutnosť vykonať znalecké dokazovanie je potrebné pripustiť skutkovú zložitost' danej veci.

Ústavný súd vzhľadom na to pri celkovom hodnotení postupu okresného súdu v preskúmanom konaní prihliadol aj na skutkovú zložitost' veci, na ktorú napokon poukázal vo svojom vyjadrení k s'ťažnosti aj okresný súd.

2. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v napadnutom konaní pred okresným súdom došlo k zbytočným priet'ahom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd analyzujúc doterajší priebeh napadnutého konania dospel k záveru, že aj s'ťažovatelia sa podieľali na spomalení priebehu tohto konania. Je evidentné, že k takémuto spomaleniu došlo najmä v súvislosti s opakovanými návrhmi s'ťažovateľov na vydanie predbežného opatrenia, ktoré boli neúspešné, pričom pri rozhodovaní o opravných prostriedkoch podaných s'ťažovateľmi došlo k predĺženiu konania v nadväznosti na predkladanie súdneho spisu krajskému súdu. Ústavný súd sa stotožňuje s názorom okresného súdu vysloveným vo vyjadrení k s'ťažnosti, že priebeh napadnutého konania sa spomalil aj v dôsledku návrhov na dosiahnutie mimosúdnej dohody medzi účastníkmi konania, ktoré boli prednesené ich právnyimi zástupcami na pojednávaniach uskutočnených 28. októbra 2010 a 20. januára 2011. Uvedené skutočnosti ústavný súd zohľadnil pri celkovom hodnotení veci, avšak najmä pri rozhodovaní o priznaní rozsahu finančného zadost'učinenia.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu v petite s'ťažnosti označeného základného práva s'ťažovateľov, bol postup samotného okresného súdu. Aj keď okresný súd postupoval v napadnutom konaní v zásade plynulo, jeho priebeh je podľa názoru ústavného súdu poznačený neefektívnou, ako aj nesústredenou činnosťou.

Ústavný súd v súvislosti s uvedeným poukazuje na to, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a predovšetkým neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, a to v prípade, ak takáto jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovatelia na neho obrátili s návrhom, aby o ich veci rozhodol (obdobne napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09).

Ústavný súd konštatuje, že postup okresného súdu bol neefektívny, pričom v súvislosti s tým považuje za potrebné poukázať na jeho rozhodnutie č. k. 23 C 99/2004-68 zo 17. septembra 2004, ktorým odmietol návrh sťažovateľov na vydanie predbežného opatrenia, ktoré Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 3 Co 335/04-98 z 31. marca 2005 zrušil. V odôvodnení tohto zrušujúceho uznesenia okrem iného uviedol:

«Súd prvého stupňa pri odstraňovaní väd návrhu nepostupoval dôsledne a v súlade s ustanovením § 43 ods. 1 O. s. p. V uznesení, ktorým navrhovateľov vyzýval na opravu, resp. doplnenie návrhu na nariadenie predbežného opatrenia len vo všeobecnej rovine konštatoval, aké opravy návrhu je treba vykonať (doplnenie návrhu žiadal aj o také skutočnosti, ktoré z obsahu návrhu a pripojených listinných dôkazov boli zrejmé) a účastníkovi konania nedal dostatočne precízny návod na podanie kvalifikovaného a odôvodneného návrhu s jednoznačným petitom v zmysle ustanovenia § 76 ods. 1 O. s. p., prípadne s iným zákonom, ktorý obsahuje procesnú normu, pretože výpočet predbežných opatrení je exemplifikatívny, čo vyplýva z použitého slova „najmä“ v prvej vete § 76 ods. 1 O. s. p..

So zreteľom na vyššie uvedené dôvody súd prvého stupňa nepostupoval správne, keď podanie navrhovateľa (bez bližšej identifikácie) odmietol (bez uvedenia príslušného ustanovenia právnej normy) na základe nedostatočnej výzvy súdu na odstránenie väd návrhu na nariadenie predbežného opatrenia. Odvolací súd preto s poukazom na ustanovenie § 221 ods. 1 O. s. p. napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa zrušil a podľa ustanovenia § 221 ods. 2 O. s. p. vec mu vrátil na ďalšie konanie.»

Okresný súd v ďalšom priebehu napadnutého konania opätovne rozhodoval o návrhu sťažovateľov na vydanie predbežného opatrenia, keď ich návrhu uznesením č. k. 23 C 99/2004-170 z 18. januára 2007 vyhovel, ale krajský súd uznesením č. k. 3 Co 76/07-191 z 31. januára 2008 uznesenie okresného súdu zmenil tak, že návrh na vydanie predbežného opatrenia zamietol, čo podľa názoru ústavného súdu svedčí o nesústredenom postupe okresného súdu. Krajský súd v odôvodnení svojho zmeňujúceho uznesenia okrem iného uviedol:

„Krajský súd v Bratislave po preskúmaní návrhu na vydanie predbežného opatrenia, ako aj napadnutého uznesenia súdu prvého stupňa, odvolania odporcov 1/, 2/ dospel k záveru, že súd prvého stupňa nesprávne vyhodnotil naliehavosť požadovanej právnej úpravy pomerov účastníkov konania, keď návrhu na vydanie predbežného opatrenia vyhovel...

Odvolačí súd na rozdiel od názoru súdu prvého stupňa dospel k záveru, že navrhovatelia žiadnym dôkazným prostriedkom neosvedčili, že konaním odporcov by bolo ohrozené ich právo viažuce sa k nároku odstrániť nadstavbu, nazvanú ako z. zo 4. poschodia bytového domu na S. ul. č... Pre takýto záver nie je dostačujúce tvrdenie navrhovateľov (ničím nedoložené), že odporcovia môžu rôznymi právnymi úkonmi spôsobiť veľké ťažkosti a komplikácie pri rozhodovaní súdu vo veci samej a hrozí reálne nebezpečie, že sa môžu usilovať vyhnúť povinnosti odstrániť neoprávnenú stavbu.“

Ani postup okresného súdu pri zabezpečovaní znaleckého posudku nebol optimálny, pričom o neefektívnosti postupu okresného súdu v tejto súvislosti podľa názoru ústavného súdu svedčí predovšetkým skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo ani po viac ako siedmich rokoch od jeho začiatku právoplatne skončené, čo ústavný súd považuje za ústavne neakceptovateľné (obdobne napr. IV. ÚS 155/09, IV. ÚS 82/2010).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 23 C/99/2004 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva a slobody porušil, vo veci konal. Vzhľadom na to, že okresný súd vo veci medzičasom meritórne rozhodol a navyše sa sťažovatelia ani nedomáhali prikázať okresnému súdu, aby v ich právnej veci konal bez zbytočných prietahov, ústavný súd nepovažoval za potrebné uložiť okresnému súdu, aby v právnej veci sťažovateľov konal bez zbytočných prietahov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovatelia žiadali aj o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 4 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Poukázali najmä na to, že v dôsledku „*neodborného súdneho konania a mnohých prietahov*“ pocítovali právnu neistotu a mali pocit krivdy.

Cieľom finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadost'učinenia. Pri určení finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym

súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 23 C/99/2004 poznačeného neefektívnosťou, berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, a tiež skutočnosť, že konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ale aj podiel sťažovateľov na spomalení priebehu napadnutého konania (pozri čl. II bod 2 tohto nálezu), ústavný súd považoval priznanie sumy po 2 000 € každému zo sťažovateľov za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku ich právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom AK G., B. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd zistil, že uplatnená suma trov právneho zastúpenia spolu 314,18 € je nižšia ako suma vypočítaná ústavným súdom podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov a neodporuje tejto vyhláške. Ústavný súd preto priznal právnej zástupkyňi sťažovateľov úhradu trov konania v požadovanej sume.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote uvedenej v bode 3 výroku tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. februára 2012